

Z p r á v a

o zahraniční služební cestě na zasedání regionální sekce INSARAG Afrika/Evropa/Blízký východ v Tunisku ve dnech 24. až 27. října 2011

1. Místo, termín, subjekty jednání

Ve dnech 24. až 27. října 2011 proběhlo v Tunisu, hlavním městě Tuniska, zasedání regionální sekce Afrika/Evropa/Blízký východ Mezinárodní poradní skupiny pro vyhledávací a záchranné operace INSARAG, které se za Českou republiku účastnil **mjr. Ing. Roman Franci**, operační důstojník – vedoucí směny operačního a informačního střediska MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Časový přehled zahraniční cesty a jednání:

- Odlet z Prahy dne 24. října 2011 v 7.25 hodin do Tunisu s přestupem v Paříži.
- Přílet do Tunisu dne 24. října 2011 ve 14.05 hodin, transfer do hotelu, ubytování.
- Program zasedání byl zahájen dne 24. října 2011 ve 20.00 hodin uvítacími proslovy organizátorů a ukončen dne 26. října 2011 v 16.00 hodin.
- Odjezd z hotelu dne 27. října 2011 v 5.30 hodin autobusem na letiště v Tunisu, odlet v 8.00 hodin s přestupem v Paříži.
- Návrat do Prahy dne 27. října 2011 ve 14.45 hodin.

2. Účel cesty, průběh, výsledky jednání

Zasedání regionální sekce INSARAG Afrika/Evropa/Blízký východ pořádal v tomto roce Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí Organizace spojených národů (UN-OCHA) společně s vládou Švédska a Tuniska.

Hlavními účely tohoto jednání byly:

- diskuse o strategických mezinárodních a regionálních otázkách INSARAGu a vyhledávání a záchrany ze zřícených budov,
- další rozvoj regionální spolupráce v rámci regionu Afrika/Evropa/Blízký východ v oblastech přípravy a nasazení při katastrofách,
- zvážení a sjednocení pokroku v regionu od posledního jednání regionální sekce v r. 2010 a rozhodnutí o pracovním plánu pro rok 2012,
- diskuse k implementaci Deklarace INSARAGu z Hyogo.

Průběh a výsledky jednání:

Jednání bylo zahájeno úvodními projevy ministra vnitra Tuniska pana *Habiba Essida*, předsedy regionální sekce Afrika/Evropa/Blízký východ Mezinárodní poradní skupiny pro vyhledávací a záchranné operace INSARAG pro rok 2011 pana *Kjella Larssona* ze Švédska a pana *Terje Skavdala*, vedoucího oddělení koordinace a podpory Úřadu pro koordinaci humanitárních záležitostí Organizace spojených národů (FCSS, UN-OCHA). Následovalo představení všech delegátů zasedání a odsouhlasení programu jednání. Zasedání se účastnilo 86 delegátů z 34 zemí a 12 organizací.

Průběh zasedání lze shrnout do následujících bodů.

- INSARAG Guidelines – proces revize dokumentu:
 - již dříve na jednání řídicí skupiny INSARAGu bylo odsouhlaseno, že zásadní aktualizace INSARAG Guidelines bude provedena v roce 2015. Dílčí úpravy jsou však prováděny průběžně, při zastavení jakýchkoliv revizí na delší dobu

- (např. 5 let) by nebylo možné provést ani opravu možných chyb, které by pak USAR jednotky na celém světě implementovaly,
- byla vložena nová kapitola G – Establishing a National USAR Capacity, do kapitoly H byly sloučeny bývalé přílohy H a J a do kapitoly I byly sloučeny bývalé přílohy I a K, do kapitoly A4 byla vložena Deklarace INSARAGu z Hyogo (Hyogo Declaration).
 - INSARAG External Classification (IEC), INSARAG External Re-Classification (IER):
 - zopakování základních bodů ohledně IEC – celkem klasifikováno již 25 USAR jednotek (16x Heavy, 9x Medium), reklasifikací prošly 3 jednotky,
 - pan Kjell Larsson velmi diplomaticky informoval, že vládní turecká USAR jednotka civilní ochrany nesplnila v průběhu klasifikačního cvičení některé organizační předpoklady potřebné pro zařazení mezi klasifikované týmy a bude mezi ně zařazen, až je doplní, což by prý v blízké době mělo nastat. Z bilaterální diskuse s panem Edwardem Pearnem (mentor české CZERT jednotky při přípravě na klasifikaci v r. 2010) vyplynulo, že při klasifikačním cvičení turecká jednotka prováděla některé praktické činnosti s velkým rizikem pro členy jednotky, proto byl management jednotky požádán klasifikačním (IEC) týmem o zopakování některých konkrétních úkolů, ten to však odmítl. Důležité je, že postup IEC týmu podpořilo FCSS UN-OCHA v Ženevě (plní funkci sekretariátu INSARAGu),
 - Rusko prezentovalo video záznam o klasifikaci USAR jednotky EMERCOMu,
 - Nizozemsko prezentovalo základní informace o reklasifikaci jednotky USAR.NL, která proběhla u příležitosti velkého cvičení v Dánsku. Při reklasifikačním procesu předkládal management jednotky kompletní PoE (Portfolio of Evidence), včetně informací o vývoji jednotky. Obecně kladně byl hodnocen fakt, že zástupce USAR jednotky se účastnil meetingů reklasifikačního týmu v průběhu cvičení, což je chápáno jako férové a transparentní,
 - při reklasifikaci se hledí především na to, jak si klasifikovaný tým poradil s nedostatky, se kterými se v době klasifikace či reklasifikace pět let před tím potýkal („žluté“ a komentované činnosti). Dalšími hlavními hledisky je nový pokrok jednotky, zhodnocení nasazení při národních i mezinárodních záchranných operacích, při cvičeních, účast coby členové klasifikačních týmů ad.,
 - probíhá diskuse o financování účasti klasifikátorů na IEC/IER. Diskutována je např. otázka poplatku jednotky, která chce být klasifikována, jako příspěvku pro rozpočet účasti IEC/IER týmu na klasifikačním cvičení,
 - další diskuse se týkala nutnosti mít pro reklasifikaci mentora, příp. zda by nestačilo obsadit funkci mentora interně (z vlastní USAR jednotky). Obecně byl vysloven závěr, že je určitě žádoucí mít mentora externího, protože ve fázích přípravy jednotky na reklasifikaci klade otázky, jaké budou pravděpodobně klást také členové reklasifikačního (IER) týmu,
 - reklasifikační proces je třeba zahájit včas, tj. cca 2 roky před cvičením,
 - počet reklasifikací meziročně roste. Ročně je třeba cca 70 klasifikátorů, sekretariát INSARAGu vyzval klasifikované jednotky, aby poskytly odborníky jako členy klasifikačních týmů. ČR vysílá pravidelně dva klasifikátory za oblast USAR (Mgr. Vodička - HZS hl. m. Prahy, Ing. Franc - HZS Msk).

- INSARAG Training Working Group (TWG):
 - prezentace uzavřených úkolů/činností a přehledu kurzů pod hlavičkou INSARAGu,
 - další kroky – příprava kurzů pro členy IEC/IER klasifikačních týmů,
 - pracovní skupina má profil na facebooku:
<http://www.facebook.com/pages/Insarag-Training-Working-Group/166940443347053>.
- INSARAG Operations Working Group (OWG):
 - jde o novou pracovní skupinu, jejíž první jednání proběhlo v tomto roce na Kostarice a druhé v Turecku,
 - je plánováno, že pracovní skupina se bude setkávat 2-3 krát ročně a bude fungovat 2 roky, poté předloží závěrečnou zprávu,
 - kompetence pracovní skupiny:
 - metodologie operačního plánování USAR jednotek,
 - průzkum a vyhledávání u USAR jednotek,
 - komunikace při nasazení USAR jednotek,
 - úkoly a odpovědnost USAR jednotek při nasazení.
- INSARAG Medical Working Group (MWG):
 - pracovní skupina pro zdravotnickou část USAR jednotek pokračuje ve vydávání odborných doporučení,
 - problematiky, kterými se pracovní skupina aktuálně zabývá: zásah v prostředí se zvýšenou radiací, s výskytem azbestu, při extrémních klimatických podmínkách, dekontaminace, nebezpečné látky, kontaminace vody, podchlazení, rozdíly v zásahu v rozvinutých zemích a v rozvojových zemích.
- INSARAG Antenna:
 - hlavní činností regionální kanceláře INSARAGu je stále překlad dokumentů a jejich vydávání v různých jazycích, zejména ve francouzštině a arabštině k zajištění intenzivnějšího zapojení arabských a afrických zemí do aktivit INSARAGu,
 - dochází k přehodnocování úlohy regionální kanceláře v Tunisku, jako jeden z cílů pro nejbližší období si klade do konce r. 2015 přispět k založení šesti nových USAR jednotek a k dosažení jejich operační akceschopnosti v regionu Afriky.
- Internetové stránky INSARAGu:
 - hlavní práce na anglické verzi je hotova, budou následovat překlady, doplnění některých informací ad.,
 - hledá se webhosting a organizace, která zajistí technickou podporu, vkládání informací apod. (technické zázemí),
 - doménu rezervovala německá THW,
 - aktuální adresa, kde je možné internetové stránky shlédnout, je
<http://www.advant.se/insarag/>.
- Zásahy při zemětřeseních v r. 2011:
 - pan Terje Skavdal provedl srovnání obou zemětřesení
 - Nový Zéland, úterý 22. února 2011, 12:51 hod., 6,3 M, hl. 4 km
 - 185 obětí, 0 pohřešovaných (k červnu 2011), všechna úmrtí způsobena zemětřesením, 10 USAR jednotek z 8 zemí (5 klasifikovaných) nasazených na základě bilaterálního kontaktu,
 - o zkušenostech z nasazení na Novém Zélandu hovořil delegát z Velké Británie

- vyslání jednotky UKISAR proběhlo natřikrát komerčními lety – čas transportu cca 48 hodin,
- rozhodnutí nasadit jednotku na Nový Zéland bylo učiněno na politické úrovni díky blízkým politickým vztahům obou zemí, ačkoliv z úrovně managementu jednotky bylo vyhodnoceno, že nasadit tým v této lokalitě je vzhledem k vzdálenosti problematické a neefektivní
- velký důraz řídicích struktur záchranných operací byl kladen na prohledání veškerých míst, kde by mohly být nějaké zraněné osoby (zřícené budovy, narušené budovy, stojící budovy, automobily ad.), což mělo vést a také vedlo k nalezení veškerých obětí a pohřešovaných osob,
- zvláštní důraz byl kladen na osobní ochranné prostředky (respirační masky s filtry, obleky Tyvek) kvůli azbestu,
- jednotka UKISAR byla novozélandskou stranou požádán o kompletní odklizení jedné velké zřícené budovy, tj. prohledání metr po metru s využitím podpory a těžké mechanizace novozélandské strany – jednalo se o 150-ti hodinovou operaci na jedné budově,
- Japonsko, pátek 11. března 2011, 14:46 hod., 9,0 M, hl. 24 km
 - 15 555 obětí, 5 344 pohřešovaných (k červenci 2011), 92,5 % úmrtí způsobených vlnou tsunami, 20 USAR jednotek z 15 zemí (5 klasifikovaných) nasazených na základě bilaterálního kontaktu,
- o svých zkušenostech z nasazení v Japonsku se podělil delegát z Ruské federace:
 - EMERCOM nasadil celkem 4 USAR jednotky z Moskvy a Chabarovska v celkové síle 161 osob a 7 vozidel, přepravované dvěma letouny IL-76, jedním letounem AN-74 a jedním vrtulníkem MI-26,
 - ruské jednotky vyprostily více než 100 těl, žádného přeživšího člověka, nasazení ovlivňovalo riziko kontaminace RA zářením,
 - Japonsko neinformovalo nasazené jednotky o aktuální radiologické situaci, jedinými zdroji informací byli: vlastní měření, VirtualOSOCC, ruská ambasáda,
- v návaznosti na uvedené informace proběhla diskuse o principech vyžadování pomoci (čekání na ofic. žádost o pomoc versus vnucování se některých zemí/jednotek do postižené země):
 - modelovou situací z našeho pohledu, kterou některé USAR týmy zažily již několikrát, může být následující:
 - postižená země deklaruje, že nežádá o zahraniční pomoc,
 - MV-GŘ HZS ČR informuje českou vládu (ministra vnitra), že nedoporučujeme vyslat záchrannou pomoc, protože postižená země týmy nepřijímá,
 - sdělovací prostředky však informují o přijíždějících týmech do postižené země, o zemích které vyslaly záchrannou pomoc,
 - politici (česká vláda, ministr vnitra) musí čelit otázkám českých sdělovacích prostředků, proč ČR nevyslala záchrannou jednotku, když ji má vycvičenou a investuje do ní nemalé peníze, když jiné sousední státy již v postižené zemi zasahují,
 - sami členové USAR jednotky kroutí hlavou a kritizují české politiky a MV-GŘ HZS ČR, že jsou neschopní a nevyjednali nasazení týmu, jako jiné země,
 - otázkou je, co máme my jako představitelé USAR jednotky dělat?

- tlačit diplomatickou cestou na vládu postižené země, aby náš tým přijala?,
- čekat, až nás někdo (MIC EU, UN-OCHA, MZV...) vyzve, abychom vyslali záchrannou jednotku?,
- tj. otázka bilaterálních dohod, memorandum apod.
- Předsednictví v regionální sekci INSARAGu:
 - Švédsko, zastoupené panem Kjelle Larssonem, ředitelem odboru mezinárodní spolupráce MSB, se posunulo do pozice „odchozího“ předsedy,
 - Ruská federace, zastoupená panem Alexejem Avdějevem, vedoucím oddělení v odboru mezinárodní spolupráce EMERCOM, převzala roli úřadujícího předsedy,
 - Německo, zastoupené panem Albrechtem Broemmem, prezidentem THW, převzala roli úřadujícího předsedy,
 - Německo, zastoupené panem Albrechtem Broemmem, prezidentem THW, bylo nově zvoleno do funkce místopředsedy,
 - Polsko vyjádřilo zájem příští rok podat nominaci na místopředsednictví pro rok 2013.
- Koncept „Beyond the Rubble“:
 - koncept se snaží řešit, co vše nad rámec vyhledávání a záchrany může USAR jednotka v postižené lokalitě dělat,
 - příspěvek připravený ve spolupráci SRN, Rakouska a Švýcarska (skupina DACH) se věnoval fenoménu ztráty informací mezi jednotlivými fázemi záchranné operace, zejména v okamžiku ukončení činnosti a odjezdu USAR jednotky z postižené lokality, kdy USAR jednotka disponuje na konci svého nasazení určitým nezanedbatelným množstvím informací, které si „odveze domů“ a nikomu je nepředá, což se netýká jen USAR jednotky, ale také např. UNDAC týmu. V rámci přednášky byl představen návrh na ustavení další funkce v USAR jednotkách, a sice jakéhosi předávacího důstojníka (Transition Officer (TO)), a dále vyvinutí standardizovaného systému k předání důležitých informací.
- USAR Capacity Building – výstavba nových zdrojů pro vyhledávací a záchranné operace v zemích, kde tyto zdroje dosud nefungují:
 - sekretariát INSARAGu sestavil dokument „The Guiding Principles for Capacity Development of Urban Search and Rescue“,
 - zemím, které již mají dostatečné kapacity a know-how, tzn. zejména těm, které již disponují klasifikovaným USAR týmem pro mezinárodní záchranné operace, je doporučováno, aby se angažovaly v procesu výstavby kapacit národních/místních USAR kapacit,
 - na internetových stránkách INSARAGu je dostupný seznam projektů/iniciativ týkajících se této problematiky a je určen pro dlouhodobé projekty, nikoliv pro jedno/dvou-rázové akce, jako jsou školení a kurzy,
 - mise týkající se výstavby USAR kapacit musí být založena na potřebách dané země či organizace a musí existovat ze strany příjemce poptávka, zájem, odhodlání,
 - průzkum stavu před zahájením projektu se nemůže týkat pouze oblasti záchranných prací. Otázkou je, jak hluboko do společnosti se zaměřit – na záchranáře?, na populaci?, na nevládní organizace?, na děti ve školách?,

- FCSS UN OCHA (sekretariát INSARAGu) neinicuje mise ke zhodnocení/průzkumu stávajících kapacit,
- velký důraz kladen na udržitelnost (pokračování) fungování systému/kapacit i po ukončení vlastního projektu. Jde o to, že projekt vede místní/národní úřad či agentura/organizace, a stát či organizace poskytující know-how je pouze koordinátorem, poskytuje rady apod.,
- jedna z prezentací v rámci tohoto tématu se věnovala rozsáhlejší iniciativě UNDP s názvem CADRI (Capacity for Disaster Relief Initiative), týkající se výstavbě kapacit pro řešení přírodních nebezpečí v arabských zemích s vysokým vystavením dvěma hlavním přírodním nebezpečím – suchu a zemětřesení (Irák, Jordánsko, Libanon, Sýrie, Alžírsko, Tunisko, Maroko).
- Další informace:
 - paní Anja Brammann stručně představila systém evropských modulů civilní ochrany,
 - pan Peter Glerrum krátce představil projekt EU Flood Rescue Team – Water Save, čili mezinárodní modul složený ze sil a prostředků ze tří států EU (tři organizace z Nizozemska, ČR a Velké Británie),
 - v roce 2013 plánuje Polsko zorganizovat velké praktické cvičení USAR jednotek.

Lze konstatovat, že účel zasedání a účasti české delegace na něm byl splněn.

3. Úkoly, které z jednání vyplynuly a návrh na jejich zabezpečení

Hlavní úkoly, které vyplynuly z jednání pro českou stranu:

- Nadále se zúčastňovat jednání pořádaných v rámci skupiny INSARAG a provádět implementaci nových poznatků z tohoto pole do národních předpisů a metodik.
- Jednání řídící skupiny INSARAGu 16.-17. února 2012 v Ženevě ve Švýcarsku.
- Další výroční jednání velitelů USAR jednotek se uskuteční v březnu 2012 v Austrálii.
- Další zasedání regionální sekce Afrika/Evropa Mezinárodní poradní skupiny pro vyhledávací a záchranné operace INSARAG proběhne v září 2012 v Moskvě v Rusku.
- Pokračovat v podpoře klasifikačního procesu (IEC/IER), zejména zajištěním klasifikátorů pro IEC/IER týmy.
- Sledovat trvale proces revize INSARAG Guidelines.

4. Nedostatky a problémy, které se v průběhu akce vyskytly

V průběhu zahraniční služební cesty se nevyskytly žádné vážné problémy.

5. Získané písemné materiály, údaje, náměty

Během zasedání nebyly mezi účastníky konference distribuovány žádné odborné materiály kromě výtisků prezentací.

Zkušenosti ze služební cesty budou využity zejména pro práci při přípravě českých USAR odřadů na zapojování do mezinárodních záchranných operací a při vlastním

zapojování České republiky do mezinárodních záchranných operací, případně při přijímání záchranářské pomoci ze zahraničí na území České republiky.

6. Návrhy na další postup v jednání se zahraničními partnery

Doporučuji, aby MV-generální ředitelství HZS ČR zůstalo v aktivním kontaktu s UN-OCHA a dalšími partnery v rámci skupiny INSARAG za účelem udržení úrovně a dalšího zkvalitnění podmínek při zapojování do mezinárodních záchranných operací a při přípravě na tyto situace a podílelo se na jeho aktivitách.

Doporučuji posoudit možnosti České republiky pro zajištění předsednictví v INSARAGu v horizontu následujících pěti let a s tím související pořádání zasedání regionální sekce INSARAGu.

Dále navrhuji zaujmout podle vývoje situace následující stanoviska na dalších jednáních v rámci INSARAGu:

- jednoznačně odmítnout nově navrhovanou funkci „Transition Officer“. Není zřejmé, odkud tato aktivita vzešla, tj. zda vůbec existuje ze strany agentur zabývajících se následnou a rozvojovou humanitární pomocí požadavek na získání informací od USAR jednotek a standardizaci těchto informací. Dle mého názoru subjekt, kterému se dané množství informací předá, bude potřebovat také novou funkci – nové lidi, kteří budou to množství informací třídit a analyzovat a jsem přesvědčen, že nakonec využije stejně jen malé množství těchto informací. Celý koncept „Beyond the Rubble“ je aplikovatelný jen malou skupinou USAR jednotek. Myslím si, že je zbytečné vytvářet z této aktivity další rozsáhlou agendu. Rozhodně není dle mého názoru žádoucí implementovat tento koncept do INSARAG Guidelines,
- obdobné stanovisko navrhuji přijmout i ve směru k projektům výstavby kapacit v rozvojových zemích. Je zřejmé, že existuje pouze několik států, které jsou schopny účinně se takovým projektům věnovat v tisíce kilometrů vzdálených zemích a tyto státy si z INSARAGu nyní vytvářejí platformu pro tuto agendu,
- dle mého názoru se těmito problematikám věnuje v poslední době neúměrně velká pozornost, neboť nejde o prioritní záležitost ve fázi záchranných prací, pro které jsou USAR jednotky připravovány. Navíc totiž stále zaznívá, že nemáme dostatek zdrojů těmito záležitostmi se seriózně zabývat. Otázkou je, kde tedy zdroje na veškeré ty rozvojové projekty seženeme, když se již nyní potýkáme s nedostatkem zdrojů i pro zvládnutí klasifikací a reklasifikací.

Z bilaterální diskuse s polskými delegáty vyplynulo, že Polsko má na tyto záležitosti stejný názor – doporučuji názory s polskou stranou koordinovat a vystupovat v těchto věcech společně.

Zpracoval: mjr. Ing. Roman Franci